

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA ROLNICTWA UKRAIŃSKIEGO

Wasył Lipczuk¹, Myroslawa Wowk²

¹Institut Ekonomii Rolnictwa Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu Agrarnego
w Dublinach, Politechnika Świętokrzyska w Kielcach

Kierownik: prof. W. Mesel-Weselak

²Lwowski Narodowy Uniwersytet Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie

Kierownik: prof. W. Lipczuk

Słowa kluczowe: atrakcyjność inwestycyjna, rolnictwo, Ukraina, rankingi, podmioty gospodarcze
Key words: investment attractiveness, agriculture, Ukraine, rating, economic subjects

S y n o p s i s. W opracowaniu przedstawiono ogólną charakterystykę klimatu inwestycyjnego Ukrainy według światowych rankingów. Dokonano opisu problemów rozwoju procesów inwestycyjnych oraz oceny atrakcyjności inwestycyjnej ukraińskiego rolnictwa. Badania przeprowadzono dla całego kraju oraz dla jego poszczególnych regionów. Ustalono istotne różnicowanie między atrakcyjnością inwestycyjną dużych przedsiębiorstw i stosunkowo niewielkich podmiotów gospodarczych.

WSTĘP

Jednym z głównych problemów polityki inwestycyjnej jest wybór priorytetowych zakresów i obiektów lokowania kapitału. Największą motywacją potencjalnego inwestora są okresy inwestowania, bezpieczny zwrot poniesionych kapitałów oraz maksymalizacja zysków. Przebieg procesów inwestycyjnych na Ukrainie wskazuje, że gospodarka rolna nie jest branżą, w której lokowanie inwestycji należy do bardzo atrakcyjnych. Wskutek procesów destrukcyjnych w trakcie reformowania ukraińskiej gospodarki, zwłaszcza rolnictwa, znaczna część wielkich przedsiębiorstw rolniczych stała się niedochodowa i pozbawiona perspektyw rozwojowych. Inwestycyjna atrakcyjność podmiotów gospodarczych w rolnictwie obniżyła się do krytycznego poziomu. Należy podkreślić, że naukowcy i władze kraju niedostatecznie rozumieją, jak duże znaczenie ma podwyższanie atrakcyjności inwestycyjnej rolnictwa. Brak wsparcia tych procesów ze strony państwa doprowadził nie tylko do ogromnych ekonomicznych strat, lecz także do obniżenia poziomu efektywności gospodarowania.

CHARAKTERYSTYKA KLIMATU INWESTYCYJNEGO UKRAINY

Atrakcyjność inwestycyjna rolnictwa i jego podmiotów zależy przede wszystkim od klimatu inwestycyjnego państwa, którego wyrazicielem jest m.in. miejsce państwa w międzynarodowych rankingach inwestycyjnych (tab. 1.). Rankingi te klasyfikują wszystkie państwa z punktu widzenia ich atrakcyjności kredytowej, rozwoju gospodarczego, konkurencyjności, ryzyka prowadzenia biznesu, gospodarczej wolności i korupcji. Są one podstawą akceptacji i postrzegania Ukrainy przez zagranicznych inwestorów i analityków. Dane w tabeli 1. pokazują, że w okresie 2006-2010 Ukraina odnotowała wyraźny regres prawie we wszystkich światowych rankingach. Największą stratę pozycji tego kraju odnotowano w rankingu ekonomicznej wolności, podawanym przez Heritage Foundation. Analitycy tej organizacji jako przyczyny spadku indeksu ekonomicznej wolności wskazywali: niedoskonałą politykę regulacyjną, ingerencję rządu, politykę monetarną, niski poziom inwestycji, nieuregulowane prawo własności, korupcję i złą politykę finansową. Poszczególne elementy wskaźnika wolności gospodarczej są 2-3-krotnie niższe niż przeciętnie na świecie.

Niepokój wywołuje 142. pozycja Ukrainy na 183 państwa obecne w rankingu stworzonym przez specjalistów Banku Światowego na podstawie indeksu prowadzenia biznesu (*doing business*). Ukraina należy do dziesiątki krajów z bardzo trudnymi warunkami prowadzenia biznesu, obok Jamajki, Mauretanii, Gambii, Boliwii, Uzbekistanu, Wenezueli i Białorusi.

Tabela 1. Miejsce Ukrainy w międzynarodowych rankingach inwestycyjnych

Instytucja	Wskaźnik	Miejsce Ukrainy w roku				Zmiana pozycji (2010 r. do 2007 r.)
		2007	2008	2009	2010	
World Economic Forum	Indeks globalnej konkurencyjności	73 z 131	72 z 134	82 z 139	89 z 139	-16
Heritage Foundation	Indeks gospodarczej wolności	125 z 161	133 z 157	152 z 179	164 z 179	-39
Transparency International	Indeks postrzegania korupcji	118 z 180	134 z 180	146 z 180	134 z 178	-16
Institute for Management Development	Indeks konkurencyjności gospodarki	46 z 55	46 z 55	54 z 55	54 z 56	-7
World Bank	Indeks prowadzenia biznesu	139 z 178	144 z 179	145 z 183	142 z 183	-3

Źródło: opracowanie własne na podstawie [*Corruption...* 2010, *Economy...* 2011, *Index of...* 2011, *The Global...* 2011, *The World...* 2011]

Jednym z czynników negatywnego wizerunku Ukrainy u inwestorów zagranicznych jest wysoki poziom korupcji. Zgodnie z indeksem postrzegania korupcji Ukraina zajmuje 134. pozycję, obok Paragwaju i Wysp Owczych. Średni poziom indeksu postrzegania korupcji Ukrainy w latach 2004-2010 wynosił 2,5 (w skali: „0” – oznacza w całości skorumpowany kraj, „10” – nieobecność korupcji).

Podstawowymi problemami Ukrainy w kształtowaniu globalnej konkurencyjności i odpowiedniej atrakcyjności inwestycyjnej są: niewłaściwa obrona praw własności i praw akcjonariuszy, nieefektywna działalność organów prawodawczych, nieudana polityka regulacyjna, skorumpowanie władzy sądowej.

Inwestycyjny klimat kraju wyznaczają również rankingi kredytowe, które są przeważnie orientacją dla inwestorów (tab. 2.). Wśród tych rankingów najczęściej podawane są rankingi: agencji Moody's, Standard&Poor's, Fitch Rating and Investment Information. System oceniania zdolności kredytowej zgodnie z wymienionymi rankingami wykorzystuje pierwsze litery alfabetu łacińskiego, które oznaczają klasy od AA do CCC. Oprócz samego rankingu, wskazuje się obowiązkowo prognozę jego zmiany w najbliższym okresie, która może być pozytywna, negatywna lub stabilna.

Tabela 2. Rankingi kredytowe Ukrainy

Agencja rankingowa	Klasa Ukrainy i prognoza w roku				
	2006	2007	2008	2009	2010
Standard& Poor's	BB- stabilny	BB- stabilny	B negatywny	BBB stabilny	B+ stabilny
Fitch Rating	BB- pozytywny	BB- pozytywny	B+ negatywny	B- negatywny	B- stabilny
Rating and Investment Information	BB- stabilny	BB stabilny	BB- negatywny	BB- negatywny	B+ stabilny
Moody's	B1 pozytywny	B1 pozytywny	B1 pozytywny	B2 negatywny	B2 stabilny

Źródło: rurik.com.ua/documents/research/UKRAINE_rating.pdf.

Z danych zawartych w tabeli 2. wynika, że najbardziej sceptyczny stosunek do długoterminowych zobowiązań kredytowych Ukrainy miała agencja Standard&Poor's, zaliczająca ten kraj do najniższej klasy CCC, wskazując przy tym, że w przyszłości sytuacja raczej nie zmieni się. O trzy pozycje w okresie 2008-2010, z (B+) do (B-), obniżył się ranking zobowiązań kredytowych Ukrainy w ocenie agencji Fitch Rating, gdzie oprócz Ukrainy znajdowały się Mołdawia i Mongolia. Najmniejsze obniżenie pozycji Ukrainy w kredytowych rankingach podaje Rating and Investment Information i Moody's, jednak eksperci prognozują obniżenie tego rankingu.

Strata pozycji w rankingach kredytowych jest związana przede wszystkim ze światowym kryzysem finansowym, który spowodował obniżenie zdolności kredytowej wielu państw świata, w tym i krajów Unii Europejskiej. Istotną rolę w obniżeniu zdolności kredytowej gospodarki Ukrainy odegrała mała zrozumiała oraz niewyraźna polityka i finansowa polityka państwa, która spowodowała spadek kursu narodowej waluty oraz panikę na rynku depozytów i utratę wypłacalności banków i ich klientów. Gospodarka straciła więc istotne źródło nakładów inwestycyjnych, tzn. depozytowe wkłady ludności, przez co powstało niebezpieczeństwo późniejszej dystrybucji zasobów pieniężnych do szarej strefy.

Wyniki analizy atrakcyjności inwestycyjnej środowiska zewnętrznego funkcjonowania przedsiębiorstw rolniczych wskazują na podstawowe znaczenie środowiska polityczno-prawnego. Inwestorów zagranicznych odstrasza częsta zmiana politycznych nastrojów w społeczeństwie i silny związek między biznesem a władzą. Zmiana politycznej sytuacji może oznaczać nie zawsze pozytywną zmianę reguł prowadzenia biznesu. Do 2000 roku na Ukrainie zgodnie z *Ustawą o reżimie inwestowania przez cudzoziemców* obowiązywała zasada, zgodnie z którą inwestor zagraniczny w ciągu 10 lat od momentu zainwestowania kapitału miał prawo domagać się ustalenia stawek podatkowych i innych spłat na poziomie obowiązującym w chwili inwestowania kapitału. Taka gwarancja ochrony inwestycji została zlikwidowana w 2000 roku. Dla inwestorów zagranicznych ustalano odrębny reżim spłaty

podatków i regulacji walutowych. Generalnie w prawie ukraińskim wyraźnie występuje państwowy protekcjonizm, co oprócz silnego związku biznesu i władzy, dyskryminuje przedsiębiorstwa zagraniczne w konkurencyjnej walce o konsumenta ukraińskiego. Do politycznych czynników oddziałujących na procesy inwestycyjne w gospodarce rolnej inwestorzy zagraniczni zaliczają przede wszystkim rozwiązanie problemu własności ziemi oraz wprowadzania ziemi na rynek. Obecnie na Ukrainie obowiązuje moratorium na sprzedaż ziemi, zwłaszcza cudzoziemcom, ziemia nie jest towarem, jednak faktycznie jej sprzedaż odbywa się z pominięciem przepisów prawa. Zgodnie z prawem ukraińskim inwestorzy planujący długoterminowe inwestycje w gospodarce rolnej, mogą liczyć tylko na dzierżawę ziemi, co jednak jest związane z dużym ryzykiem.

W zakresie polityki fiskalnej to rolnicze przedsiębiorstwa płacą stałą stawkę podatkową, której poziom zależy od jakości użytków rolnych. Stosunkowo niewysoka jest stawka podatku VAT (20%), jednak pojawiają się problemy z biurokratyzacją procesu jego zwrotu.

Oceniając ochronę prawną procesu inwestycyjnego i funkcjonowania gospodarki, należy wskazać dużą liczbę ustaw, aktów, dekretów, rozporządzeń i rekomendacji, niestety często sprzecznych. Oprócz tego nowy rząd Ukrainy dotychczas nie zaproponował państwowego programu rozwoju kraju, zwłaszcza gospodarki rolnej. W otoczeniu prawnym w ostatnim okresie odnotowano pewną stabilizację. Dlatego przyczyn spadku pozycji Ukrainy w światowych rankingach i zahamowania procesu inwestycyjnego należy upatrywać w negatywnym oddziaływaniu czynników ekonomicznych. Wśród negatywnych czynników ekonomicznych można wymienić: obniżenie wielkości produkcji, tempa wzrostu PKB, wzrost poziomu inflacji, zwiększenie długu publicznego, obniżenie wypłacalności głównych podmiotów gospodarczych, odpływ depozytów z systemu bankowego, zmniejszenie popytu ludności.

Niski poziom wynagrodzenia za pracę i dochodów ludności spowodowały znaczną falę emigracji osób pracujących z Ukrainy (około 7 mln osób). Zjawisko to z jednej strony zmniejsza poziom bezrobocia, a z drugiej – stwarza problem właściwego zabezpieczenia rolnictwa w wykwalifikowany personel, zwłaszcza potencjalnych menedżerów podmiotów małego biznesu. Ukraina stopniowo przekształca się w „kraj emerytów”, co zwiększa ciężar pokoleniowy, a w efekcie może doprowadzić do wzrostu wpłat do funduszu emerytalnego.

Otoczenie technologiczne Ukrainy charakteryzuje się utratą potencjału naukowego, obniżeniem wsparcia państwa dla nauki i wprowadzenia nowoczesnych technologii produkcji oraz prowadzenia biznesu.

Reasumując, środowisko funkcjonowania przedsiębiorstw rolnych na Ukrainie nie stwarza przesłanek świadczących o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej.

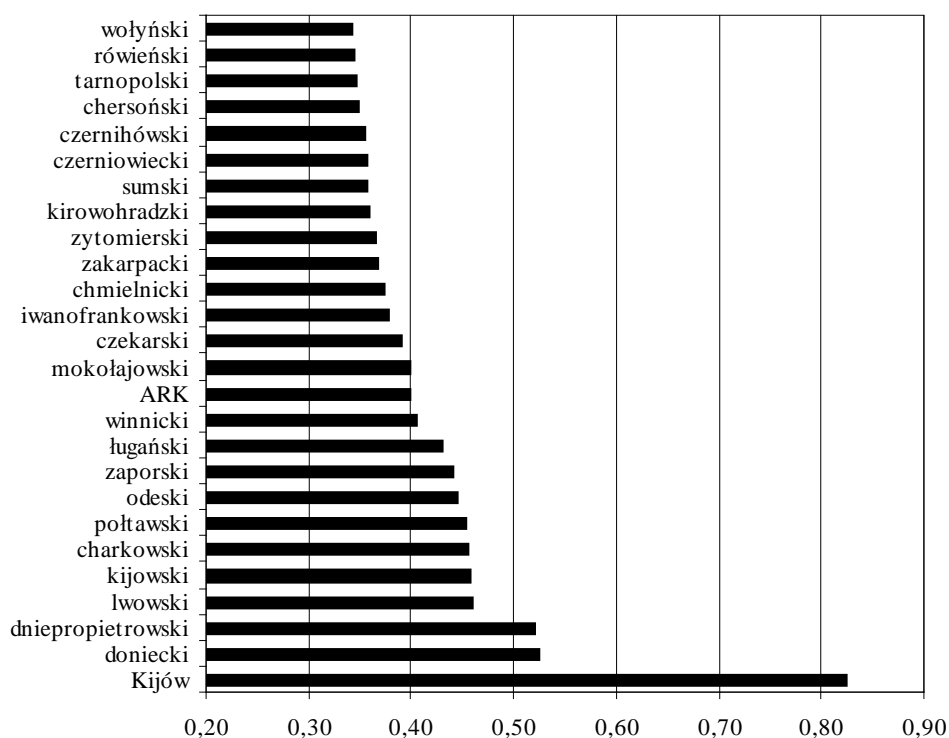
REGIONALNA I BRANŻOWA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA UKRAIŃSKIEGO ROLNICTWA

Atrakcyjność inwestycyjną regionów na Ukrainie (25 obwodów i Krym) określono metodą Błanka, która przewiduje wyznaczenie zintegrowanego wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej na podstawie ogólnogospodarczego poziomu rozwoju. Poziom ten kształtują: udział regionu w PKB kraju, wielkość produkcji przemysłu na jednego mieszkańca, samowystarczalność żywnościowa regionu, średnie wynagrodzenie za pracę, wartość inwestycji na 1 osobę, liczba podmiotów gospodarczych wszystkich form własności, udział rentownych przedsiębiorstw w ogólnej liczbie przedsiębiorstw. Wskaźnik atrakcyjności

inwestycyjnej uwzględnia także wpływ ogólnego rozwoju inwestycyjnego i infrastruktury rynkowej, sytuacji demograficznej i ekologicznej oraz ryzyka technologicznego [Błank 2001, s. 56]. Każdy z pięciu powyższych wskaźników syntetycznych ma swoją wagę jako część zintegrowanego wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej.

Grupowanie regionów pod względem liczby inwestycji pokazuje trwałość podziałów regionalnych. W 2010 roku w obwodach: donieckim, dnipropietrowskim, kijowskim, odeskim, charkowskim, lwowskim, a także mieście Kijów odnotowano prawie 60% inwestycji kapitałowych, co wynosiło prawie 139 mld hrywien (około 45 mld złotych). Dla porównania w 1996 roku lokowano tam 65,5% inwestycji, w 2000 r. – 58%, w 2003 r. – 59%, w 2006 r. – 60%.

Wyniki badań dotyczących atrakcyjności inwestycyjnej regionów Ukrainy (rys. 1.) wskazują, że do grupy z najniższym poziomem tego wskaźnika należało 15 obwodów, a mianowicie: wołyński, rówieński, tarnopolski, chersoński, czernihowski, czerniowiecki, sumski, kirowohradzki, zytomierski, zakarpacki, chmielnicki, iwanofrankowski, czerkaski, mikołajowski, Autonomiczna Republika Krymu (ARK). Drugą grupę ze średnim poziomem atrakcyjności inwestycyjnej tworzy osiem obwodów (winnicki, lugański, zaporoski, odeski, połtawski, charkowski, kijowski i lwowski. Trzecią grupę, do której zaliczono obwody o wysokiej atrakcyjności, tworzą obwody dnipropietrowski i doniecki. Niewątpliwie strategicznie atrakcyjnym z inwestycyjnego punktu widzenia regionem jest miasto Kijów.

Rysunek 1. Poziom atrakcyjności inwestycyjnej regionów Ukrainy (2009 r.)

Źródło: obliczenie własne na podstawie [Regiony... 2011].

Branżowa atrakcyjność, badana głównie metodą oceny konkurencyjności branży, pomaga podjąć decyzję odnośnie celowości inwestowania w przedsiębiorstwo rolnicze. Trudność ustalania przewag konkurencyjnych oddzielnych terytoriów jest uwarunkowana przede wszystkim trudnością samej istoty konkurencyjności obszarów wiejskich. Nieobecność jakiegokolwiek polityki strukturalnej dotyczącej rolnictwa i obszarów wiejskich spowodowała istotne różnicowanie między regionami. Taka dyferencjacja znalazła odzwierciedlenie we wskaźniku zróżnicowania plonów ziemiopłodów (tab. 3.). Z badań wynika, że występowało nasilenie zróżnicowania produktywności rolnictwa ukraińskiego oraz ustalania przewagi każdego z regionów Ukrainy.

W tabeli 4. przedstawiono regiony z największymi przewagami w sferze produkcji rolniczej. Regiony północny, centralny i zachodni zajmowały wiodące pozycje zgodnie z wskaźnikami konkurencyjności, a więc były najbardziej atrakcyjne. Wynika to m.in. z uwarunkowań historycznych, bowiem właśnie te regiony zawsze były rolnicze. W regionach południowym i wschodnim najbardziej były skoncentrowane przedsiębiorstwa hutnicze, chemiczne, budowy maszyn i innych branż przemysłowych.

Tabela 3. Relacje maksymalnych i minimalnych plonów ziemiopłodów do średniej w regionach Ukrainy [%]

Wyszczególnienie	1990		2000		2010	
	maksimum do średniego	minimum do średniego	maksimum do średniego	minimum do średniego	maksimum do średniego	minimum do średniego
	Zboża	135,8	74,9	140,2	60,8	145,3
Buraki cukrowe	123,1	46,5	131,9	60,4	139,9	11,5
Nasiona słonecznika	136,1	55,1	118,0	52,4	139,3	69,3
Ziemniaki	142,4	62,5	122,4	22,5	148,5	47,8
Warzywa	135,8	70,3	138,8	71,2	122,9	72,6
Produkcja globalna na 1 zatrudnionego w rolnictwie	165,8	48,5	170,3	48,6	249,0	48,7

Źródło: obliczenie własne na podstawie [Roelnictwo 2011, s.174-222].

Tabela 4. Charakterystyka regionów Ukrainy z lepszymi (powyżej średniej) parametrami konkurencyjności w 2010 r.

Regiony	Plony [dt/ha]					Obsada [szt./100 ha UR]			liczba przewag
	zboża	buraki cukrowe	nasiona słonecznika	ziemniaki	warzywa	bydło	krowy	trzoda chlewna	
Zachodni	27,9	279,2	12,9	140,6	181,6	9,1	16,5	40,9	6
Wschodni	22,1	159,7	14,1	94,2	167,6	3,6	4,4	18,5	0
Północny	30,6	284,3	15,2	163,0	192,0	5,7	8,9	29,0	8
Południowy	27,8	260,7	13,7	113,9	169,1	3,1	4,3	13,9	1
Centralny	33,4	295,1	17,9	133,7	169,6	6,6	7,7	22,9	7
Ukraina	26,9	279,5	15,0	132,5	173,6	5,1	7,2	21,8	x

Źródło: obliczenie własne na podstawie [Roelnictwo 2011, s.174-222].

Na Ukrainie istnieje wyraźne zróżnicowanie między atrakcyjnością inwestycyjną dużych przedsiębiorstw i stosunkowo niewielkich podmiotów gospodarczych. To, że gospodarstwa rolnicze są duże, sprawia, że realizowana kwota wydatków inwestycyjnych rozkłada się na stosunkowo niewiele podmiotów [Mikołajczuk 2008, s. 185]. W takich warunkach przedsiębiorstwa-giganci mają możliwość realizowania dużych inwestycyjnych projektów, podczas gdy inwestowanie małego i średniego biznesu sprowadza się w zasadzie do zakupu stosunkowo niedrogich środków produkcji. Potencjalny inwestor może pozwolić sobie na większe ryzyko przy inwestowaniu wkładów w wielkoskalowe przedsiębiorstwo w celu otrzymania późniejszych większych zysków. Inwestowanie w niewielkie firmy może być bardzo ryzykowne, ponieważ może doprowadzić do straty całego kapitału. Atrakcyjność inwestycyjna dużych przedsiębiorstw jest wyższa dzięki większemu zaufaniu ze strony banków, specjalnych funduszy albo inwestorów zewnętrznych. Inwestycyjne możliwości małych i średnich przedsiębiorstw są znacznie niższe. Brakuje im środków finansowych nawet na obsługę własnych potrzeb, mają one ograniczony dostęp do rynków kapitałowych, a popyt na zasoby pieniężne (fundusze pożyczkowe) przewyższa podaż oferowaną przez instytucje finansowe [Rewerczuk i inni 2004, s. 164].

Inny obraz obserwuje się w przedsiębiorstwach-gigantach, które – realizując strategię pionowej integracji – zaczęły zajmować się produkcją rolniczą. W czerwcu 2011 roku na Ukrainie działało ponad 50 kompanii-gigantów uprawiających powyżej 30 tys. ha użytków rolnych. Największy agroholding na Ukrainie (Ukrlandfarming) ma już prawie 500 tys. ha. Jednocześnie kompania ta w 2011 roku uzyskała największy w historii firm rolniczych kredyt (600 mln dolarów). Drugie miejsce (około 350 tys. ha) zajmuje NCH Capital, który funkcjonuje od 2010 roku. Agroholding Ukraińskie Agrarne Inwestycje gospodaruje na około 330 tys. ha. Przedsiębiorstwa-giganci użytkowały około 15% ziemi rolniczej w kraju. Tylko ta część ziemi rolniczej jest najbardziej atrakcyjna dla inwestycji.

Obecna sytuacja wskazuje na jednostronność struktury gospodarki narodowej. Stabilnie rozwijają się oddzielnie produkujące podmioty i regiony, w których są one rozmieszczone, a inwestycyjna atrakcyjność innych przedsiębiorstw jest obecnie dość niska i niejednolita ze względu na brak własnych nakładów na rozwój. Główne fundusze tych przedsiębiorstw są wykorzystywane nieumiejętnie i nieracjonalnie, m.in. nabywa się technologicznie przestarzałe środki produkcji. Wszystko to doprowadziło do szybkiego wyczerpania i degradacji funduszy produkcyjnych rolnictwa Ukrainy. Małe i średnie przedsiębiorstwa korzystają głównie z własnych środków, nie licząc na jakiegokolwiek dodatkowe źródła inwestycyjnych nakładów, bowiem uwzględniając niską atrakcyjność inwestycyjną, trudno je znaleźć.

WNIOSKI

Strategicznie atrakcyjnymi z inwestycyjnego punktu widzenia regionami Ukrainy są miasto Kijów oraz obwody: dniepropietrowski i doniecki.

Atrakcyjność inwestycyjna dużych przedsiębiorstw rolniczych jest wyższa dzięki większemu zaufaniu ze strony inwestorów. Inwestycyjne możliwości małych i średnich przedsiębiorstw rolniczych są znacznie niższe.

W rolnictwie ukraińskim największy problem to przejście na inwestycyjny kierunek rozwoju. W tej branży popyt na inwestycje znacznie przekracza podaż. Największą przeszkodą dla inwestorów jest ukraińskie ustawodawstwo. Właśnie ten czynnik teraz najbardziej hamuje proces inwestowania w przedsiębiorstwach rolniczych. Zaufanie do państwowych organów władzy jest minimalne.

LITERATURA

- Blank I. 2001: *Menedżment inwestycyjny*, Wyd. Elga-N, NIKA-Centr, Kijów.
Corruption Perceptions Index 2010. //http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/multimedia.
- Economy Rankings* <http://www.doingbusiness.orb/rankings>.
- Index of documents/research// rurik.com.ua/documents/research/UKRAINE_rating.pdf*
- Index of Economic Freedom 2011*. <http://www.heritage.org/index/ranking>.
- Mikołajczuk J. 2008: *Regionalne zróżnicowanie wydatków inwestycyjnych w rolnictwie polskim w latach 2000-2005*, „Roczniki Naukowe SERiA”, t. X, z. 2, s. 184-187.
- Rewerczuk S., Wowczak O., Kubiś S. 2004: *Inwestologia instytucyjna*, wyd. Atyka, Kijów.
- Regiony Ukrainy 2010. Rocznik statystyczny 2011*. Część 1. Wyd. Państwowej Służby Statystyki Ukrainy, Kijów.
- Rolnictwo Ukrainy 2010. Rocznik statystyczny 2011*. Wyd. Państwowej Służby Statystyki Ukrainy, Kijów.
- The Global Competitiveness Report 2010-2011*. 2011. //http://www.weforum.org/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf.
- The World Competitiveness Yearbook 2011*. http://www.imd.org/research/publications/wcy/World-Competitiveness-Yearbook_Results/.

Wasył Lipczuk, Myroslawa Wowk

INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINIAN AGRICULTURE

Summary

In this paper a general description of the investment conditions of Ukraine, according to world ratings, is presented. An analysis of problems concerning the development of investment processes has been carried out as well as an assessment of the investment appeal of Ukrainian agriculture. Research was conducted for the whole country and its regions. A distinction has been established between the investment attractiveness of large enterprises and smaller businesses.

Adres do korespondencji:
dr hab, prof. Wasył Lipczuk
Lwowski Narodowy Uniwersytet Agrarny w Dublanach
Katedra Statystyki i Analiz
ul. W. Welikogo 1
80-381 Dublany
tel. +38 0322 242 937
e-mail: wlipczuk@ukr.net